

Gasnet eruit, warmtenet erin? Dat gaat zomaar niet!

Van het gas af

De Groningse wijk Vinkhuizen moet nú het gasnet vervangen, en legt over paar jaar een warmtenet aan. Twee keer kosten, twee keer overlast. Dat kan beter, vindt Groningen. Maar dat ligt juridisch moeilijk.

Mark Middel, 9 maart 2020, Leestijd 3 minuten

In de **Groningse wijk Vinkhuizen** worden voorbereidingen getroffen om van het gas af te gaan.

De Groningse wijk Vinkhuizen gaat van het gas af, maar netbeheerder Enexis begint daar deze maand met de vervanging van het gasnet. De gemeente wil het warmtenet dat al in de wijk [Paddepoel](#) ligt verlengen naar het naastgelegen Vinkhuizen, maar dat kan nu nog niet vanwege juridische barrières. De gemeente waarschuwt: dat gaat miljoenen aan publiek geld kosten.

Voor 2023 moet in de stad Groningen honderd kilometer verouderd gasnet worden vervangen, waaronder twaalf kilometer leidingen in de wijk Vinkhuizen. Die operatie begint deze maand. Maar Vinkhuizen wordt ook voor 2030 aangesloten op het warmtenet. Dat betekent dat de

straten nu opengaan om het gasnet te vervangen, en dat over een paar jaar hetzelfde opnieuw gebeurt voor de aanleg van het warmtenet. Dubbele overlast én extra kosten.

Daar is de Groningse wethouder Philip Broeksma (energietransitie, GroenLinks) niet blij mee. Een warmtenet aanleggen kost volgens de wethouder een miljoen euro per kilometer. „Voor Vinkhuizen betekent het dat we nu miljoenen euro’s uitgeven aan het gasnet én nogmaals 12 miljoen euro als we daar het warmtenet aanleggen”, zegt Broeksma. „Wie kan met droge ogen beweren dat dit verstandig omgaan is met publiek geld?”

Verzoek aan ministerie

Alleen met de hulp van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat kan dat probleem opgelost worden, zegt Groningen. En als je iets wilt van het ministerie, dan moet je erheen, redeneerde de gemeente. Dus reisden in januari ambtenaar Alfred Hamstra en een collega met een tas vol plattegronden, ook wel ‘praatplaten’ genoemd, naar Den Haag. „Soms is het goed om elkaar in de ogen aan te kijken”, aldus Hamstra.

OVER DIT PROJECT

Volgens het in 2019 gesloten Klimaatakkoord moet een op de vijf Nederlandse huizen en gebouwen in 2030 van het gas af zijn. De komende twee jaar onderzoekt *NRC* wat deze transitie kost en oplevert in vijf woonwijken die vooroplopen bij het afscheid van aardgas.

De ervaringen in **Groningen, Rotterdam, Purmerend, Terheijden en Ermelo** laten zien wat Nederland te wachten staat. Om de paar maanden [volgt NRC de voortgang](#) in deze wijken in nieuwe reportages.

Het probleem waar de gemeente Groningen tegenaan loopt, is de wetgeving. Er is namelijk een wettelijke gasaansluitplicht, waardoor de netbeheerder een huis op het gasnet móét aansluiten als de bewoner daarom vraagt – ook als negen van de tien huizen in de straat dat niet willen. Die aansluitplicht verdwijnt naar verwachting over een paar jaar.

De vraag van Groningen aan het ministerie is tweeledig: is het veilig het bestaande gasnet in Vinkhuizen nog een paar jaar te laten liggen? En zo niet, kan tijdens de vervanging van het gasnetwerk ook een warmtenet aangelegd worden? Dan kan dat nieuwe net op de huizen worden aangesloten wanneer de gasaansluitplicht is vervallen.

Veiligheid in het geding

Het ministerie wijst naar de netbeheerder. Als die zegt dat het niet veilig is het oude gasnet in de grond te laten, dan heeft die het laatste woord. Dat is niet zomaar. Begin vorig jaar raakten tien mensen gewond bij een gasexplosie in Den Haag. Uit [onderzoek van de toezichthouder](#), het

Staatstoezicht op de Mijnen, bleek dat er een scheurtje was ontstaan in de verouderde gietijzeren gasleiding, die pas vervangen hoefde te worden voor eind 2029.

Twee jaar geleden speelde discussie over uitstel nog helemaal niet, zegt Han Slootweg, directeur netwerkstrategie van netbeheerder Enexis, waaronder ook Vinkhuizen valt. „Als het gasnet vervangen moest worden, dan vervingen we het gasnet.” Alleen om werkzaamheden af te stemmen met de gemeente, zodat riolering of waterleidingen tegelijk konden worden aangepakt, werden werkzaamheden soms verschoven.

In Groningen heeft Enexis al drie jaar gewacht vanwege de komst van het warmtenet, zegt Slootweg. „Voor ons is het nu klaar.”

Het gasnet in Vinkhuizen moet vervangen worden vanwege de veiligheid. „Het lijkt me niet de bedoeling dat de veiligheid nu in het geding komt en we na een explosie zeggen: ja, maar we moesten wachten vanwege het warmtenet.”

Wethouder Broeksma zegt dat veiligheid boven alles gaat. Als uitstel niet kan, wil de gemeente tegelijk met het aardgasnet een warmtenet in de grond leggen. „Dan ligt de straat maar één keer open”, zegt Broeksma.

Maar deze oplossing raakt de grenzen van de wet: netbeheerders mogen zich alleen bezighouden met gas en elektriciteit. Warmte, en daarmee aanleg van een warmtenet, valt buiten hun wettelijke taak. Dat verandert mogelijk met de vernieuwde warmtewet, maar die treedt pas over een paar jaar in werking. En Groningen zelf kan dat net niet nu al aanleggen, omdat het daarvoor niet genoeg geld heeft.

‘We moeten opschalen’

Loopt Groningen te hard van stapel? Nee, zegt wethouder Broeksma. „Als koploper lopen we als eerste tegen praktische, maar ook juridische problemen aan”, zegt hij. „Wij willen dit niet slechts aankaarten, maar met hulp van het ministerie snel oplossen, omdat veel meer plekken in Nederland dezelfde problemen zullen tegenkomen.”

De netbeheerders in Nederland moeten voor 2030 duizenden kilometers gasnet vervangen. De kosten ervan liggen tussen de 150.000 en 300.000 euro per kilometer, zegt Enexis. Al zijn er uitschieters tot een half miljoen, in binnensteden of als het net heel diep ligt. Onduidelijk is op hoeveel plekken in Nederland ook plannen zijn voor een warmtenet.

Het bezoek van de Groninger ambtenaren aan Den Haag leverde hun meer vragen dan antwoorden op. Volgens Broeksma kan het ministerie toch helpen: „Maak van Vinkhuizen een pilotproject en kijk samen met ons naar een juridische oplossing”, zegt de wethouder. „De experimenteerfase ligt achter ons, we moeten nu opschalen als we in Nederland in 2030 anderhalf miljoen huizen van het gas al willen krijgen.”

Enexis begint niettemin met de vervanging van het gasnet in Vinkhuizen. „De tijd zal leren of wij hier spijt van krijgen”, zegt Slootweg. „Als dat zo is, dan noem ik dat leergeld. Voor de volgende wijk in Groningen of elders moet aanleg van het warmtenet samenvallen met onze vervangingsplannen. In Vinkhuizen kunnen we helaas niet langer wachten.”